

Pedrera de basalt de Can Saboia

Fogars de la Selva

Ubicació

Lloc/Adreça: Polígon 11 Parcel·la 99
Emplaçament Veïnat de Sant Corneli
Alçada: 187

Coordenades:

Latitud: 41.71735
Longitud: 2.66618
UTM Est (X): 472232
UTM Nord (Y): 4618449

Classificació

Número de fitxa 08082 - 102
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Obra civil
Estil / època: Contemporani
Segle XX
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Tipus de protecció: Inexistent
Observacions protecció: Nivell 4 del catàleg de Béns a protegir
Data aprovació: dc., 31/10/2012 - 12:00
Accés Díficil
Ús actual: Productiu
Titularitat Privada
Titular: 08081A011000990000BO
Autoria de la fitxa Jordi Montlló Bolart
Data de registre de la fitxa: dj., 20/01/2022 - 10:24

Descripció

La pedrera de Can Saboia està situada a la Serra de Godall, a la Serralada Litoral Catalana. Administrativament, una part està situada al municipi de Fogars de la Selva, mentre l'altra, pertany al municipi de Tordera. Es tracta d'una explotació minera a cel obert.

Per les seves característiques orogràfiques forma part del paisatge d'origen volcànic originat per un doble aflorament situat en dos turons consecutius: el turó de Can Saboia, de 209 metres d'alçada, i el turó de Sant Corneli de 185 metres. Entre aquests dos hi transcorre una pista que mena al coll de Rossella i ressegueix la Serra de Godall. Al capdamunt del camí hi trobem un pla, sense vegetació, que es coneix amb el nom del Prat de Sant Corneli. La creença popular hi situa la boca del volcà extint en aquest indret, però també que en aquest prat no hi creixen els arbres degut a l'alt contingut en sofre del sòl (FUGAROLES, Jaume / VILÀ, Josep: 2007).

La pedrera, ubicada en una xemeneia volcànica del turó de can Saboia, forma part del triangle volcànic, que els especialistes situen els seus vèrtex localitzats a Massanet, Basella (l'Empordà), Olot (Garrotxa) i Hostalric i Sant Corneli (Comarques de La Selva i el Maresme).

La roca predominant a la pedrera és el basalt, que es manifesta en forma de columnes poligonals, normalment del tipus hexagonal, tot i que també n'hi ha de pentagonals. En els primers temps de l'explotació, al segle XIX, se'n extraguieren del tipus quadrangular, de dimensions força espectaculars, que eren molt apreciades per a la construcció de les llambordes i de les quals se'n poden veure alguns exemplars a can Saboia.

Actualment es dedica a l'extracció i transformació i subministrament d'àrids de basalt de diferent granulometria per a la jardineria en general, l'horta, la fructicultura i silvicultura i la ramaderia. Però també com a grava de pas o preparació d'un terreny, i també com a blocs, en forma de trossos de columnes que serveixen per barrar passos, per rocalles, murs de gravetat, etc.; en decoració, directament com a columnes basàltiques i finalment també s'aprofita en trossos irregulars, que serveixen com a pedraplens i per a la construcció d'edificis.

Observacions:

Exemples de l'aprofitament de la roca basàltica procedent de la pedrera de can Saboia és el revestiment de la façana del Museu de la Pagesia de Fogars de la Selva, o la paret de limitació del mateix museu i un monòlit plantat en una rotonda de Tordera.

Història

La referència més antiga sobre els afloraments en aquest indret daten de 1879, de la mà de Joan Teixidor. L'any 1914 surten referenciats en el mapa geològic de Jaume Almera, que dona una alçada de 229 metres per al turó de can Saboia.

El vulcanisme d'aquesta zona es va desenvolupar durant el període miopliocè. Les fractures que afectaren la serralada facilitaren la pujada eruptiva del magma cap a la superfície. Aquest aflorament de colada basàltica olivínica és semblant a la que es localitza a Hostalric, tot i que es diferencien perquè la columnata està ubicada a la serralada litoral i els basalts tallen els afloraments de leucogranits.

Tot i que la roca era coneguda des de temps molt antics i emprada en la construcció d'alguns masos i cases de la zona, la primera explotació coneguda és la de la zona situada al centre de l'aflorament que es remunta al segle XIX, quan el besavi de l'actual propietari de can Saboia ho arrendava a picapedrers, normalment entre tres i quatre persones, per períodes de vuit a deu anys, a canvi d'un lloguer anual pactat. L'explotació

del basalt era totalment manual.

En aquest sector central, avui desaparegut, s'hi extreien columnes de basalt de secció quadrada, que eren molt apreciades per a la fabricació de llambordes. Un cop tallades, el material es transportava en carros fins a l'estació de tren d'Hostalric. Des d'aquí el carregament arribava fins a Barcelona, on varen ser emprades especialment en la zona del Born vell i de la Plaça de Sant Jaume.

Pels volts dels anys seixanta del segle XX, l'avi de l'actual propietari en va vendre dues hectàrees a una empresa, que va dedicar-se durant una trentena d'anys a l'extracció del basalt per a la seva transformació en grava. Foren els primers en emprar maquinària extractiva, explosius i una matxucadora. Varen construir molls de càrrega per facilitar l'empenat dels camions. Després de la fallida de l'empresa extractora, el propietari de la finca intentar recuperar la pedrera i els drets d'explotació. Sensibilitzat per la importància de l'indret, el seu propietari va habilitar un espai de columnes basàltiques preparat per a la seva visita fora de les hores d'activitat extractiva.

Actualment, l'activitat extractiva continua amb el nom de Pedrera Can Saboia, SL.

Bibliografia

AJUNTAMENT DE FOGARS DE LA SELVA (2012). Catàleg de masies i cases rurals en sòl no urbanitzable; dins *Pla d'Ordenació Urbanística Municipal de Fogars de la Selva*.

ALMERA, Jaume (1914). Mapa geològic y topogràfic de la provincia de Barcelona. Diputació de Barcelona.

BENAIGES, Núria; VALLS, Immaculada (2014). Què en queda de l'aflorament volcànic de Sant Corneli? L'Atzavara, 23, pàg. 89-93. Secció de Ciències Naturals. Museu de Mataró.

FUGAROLAS i MASÓ, Jaume i VILÀ i CAMPS, Josep (2007). *Fogars de La selva, temps ha*. Fogars de La Selva: Edició dels autors.

MATA-PERELLÓ, Josep Maria (2014). Recorregut de recerca geològica i mineralògica per les comarques de la Selva i del Maresme: des d'Hostalric i Fogars de Tordera cap a Hortsavinyà i a Malgrat de Mar. L'Atzavara, 23, pàg. 95-104. Secció de Ciències Naturals. Museu de Mataró.

PALLÍ I BUIXÓ, Lluís; ROQUÉ i PAU, Carles (2009). El patrimoni geològic de les terres gironines: 300 elements singulars, pàg. 380-381. Universitat de Girona.

RUBIÓ-GODOY, Àngel (1987). Vulcanisme a la serralada litoral: els afloraments de Sant Corneli, dins Atzavara, núm. 5, pàg. 59 -62. Secció de Ciències Naturals. Museu de Mataró.

TEIXIDOR i COS, Joan. (1879). Indicación de algunos terrenos volcánicos. Memorias de la Real Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona, 1, pàg. 258-318.

Enllaços d'interès:

[Web de la Pedrera de Can Saboia, SL.](#)

